

LIJST VAN VRAGEN

De vaste commissies voor Buitenlandse Zaken, Sociale Zaken en Werkgelegenheid en Justitie en Veiligheid hebben een aantal vragen voorgelegd aan de Ministers van Buitenlandse Zaken, Sociale Zaken en Werkgelegenheid en Justitie & Veiligheid over de brief van 26 april 2018 inzake de inzage van RAND in vertrouwelijke informatie over financiering uit de Golf (Kamerstuk 29 614, nr. 73).

De voorzitter van de commissie,
Pia Dijkstra

De griffier van de commissie,
Van Toor

- Nr. Vraag
- 1 Kunt u voor elk land in de Golf afzonderlijk aangeven wanneer lijsten overhandigd zijn over financiering van religieuze instellingen? Zo nee, waarom niet? Wanneer gebeurde dat voor het laatst? Welke landen hebben nooit dergelijke lijsten overhandigd?
 - 2 Klopt het dat sinds 2015 geen informatie meer is ontvangen uit Saudi-Arabië over financiering van religieuze instellingen in Nederland? Zo ja, waarom is dat het geval? Kan uitgesloten worden dat sinds 2015 religieuze instellingen vanuit dat land zijn gefinancierd?
 - 3 In de brief van 26 april jl. van de Minister van Buitenlandse Zaken wordt gesteld dat het overzicht met financieringsaanvragen van de periode 2010 t/m 2013 door het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) met het Wetenschappelijk Onderzoeks- en Documentatie Centrum (WODC) is gedeeld ten behoeve van het onderzoek van RAND naar deze financieringsstromen. Bent u bekend met de afwijkende stellingname van de betreffende onderzoekers van RAND over inzage in deze lijsten, te weten de stelling «De passage «information we were given access to» refereert niet aan informatie die we van MinBZ hadden ontvangen. Deze «lijst» kregen we via [een] andere bron. Van MinBZ hebben we nooit informatie over [individuele] donaties ontvangen» (<https://twitter.com/StijnHoorens/status/989240293680664577>)? Hoe duidt u deze uitspraak? Kan derhalve de correspondentie hieromtrent tussen zowel het Ministerie van Buitenlandse Zaken als het Ministerie van SZW en de betreffende onderzoekers met de Kamer worden gedeeld?
 - 4 Kunt u een overzicht geven van alle vertrouwelijke informatie over financiering van religieuze instellingen vanuit landen in de Golf waar RAND en het WODC inzage in hebben gekregen?
 - 5 Is er informatie over financiering van religieuze instellingen vanuit landen in de Golf die niet (vertrouwelijk) is gedeeld met RAND en het WODC? Zo ja, welke informatie betreft dit en waarom is die niet gedeeld?
 - 6 Heeft u aanwijzingen dat door buitenlandse financiering van moskeeën de veiligheid in Nederland in het geding is? Kunt u uw antwoord toelichten?
 - 7 Kunt u een beeld schetsen hoe, mede door financiering vanuit het buitenland, de invloed van het salafisme de afgelopen tien jaar in Nederland is toegenomen? Deelt u het beeld dat de invloed van deze religieuze stroming is verdubbeld?
 - 8 Welke juridische grondslagen zijn op dit moment voorhanden voor het blokkeren van geldstromen uit het buitenland?
 - 9 In welke gevallen wordt er nu reeds opgetreden tegen geldstromen uit het buitenland?
 - 10 Kunt u aangeven of en zo ja hoe het Oostenrijkse verbod op buitenlandse financiering van moskeeën zich verhoudt tot de in Nederland geldende grondrechten?
 - 11 Is er naar uw opvatting op dit moment sprake van dat financiering uit het buitenland van religieuze instellingen leidt tot ondermijning van de democratische rechtsstaat? Zo nee, waarom niet?
 - 12 Kunt u een overzicht geven van alle maatregelen van de afgelopen tien jaar om ongewenste financiering van religieuze instellingen te beperken en ingaan op het effect van die maatregelen?
 - 13 Deelt u de opvatting dat de beïnvloeding zoals Nieuwsuur en NRC lieten zien zeer onwenselijk is?

- 14 Klopt het dat gemeentebesturen niet zijn geïnformeerd over de bij de regering bekende financieringsstromen? Zo ja, waarom niet? Zo nee, welke informatie is met gemeenten gedeeld en welke verdere acties zijn ondernomen?
- 15 Klopt het dat in de brief aan de Kamer van december 2016 werd geschreven dat alle grote koepelverenigingen van moskeeën afspraken wilden vastleggen in een convenant over buitenlandse financiering terwijl geen van deze koepelverenigingen daarmee akkoord was, zoals NRC (26-4-2018) schrijft? Zo ja, waarom werd deze passage opgenomen in de brief als er nog geen akkoord op was? Deelt u de opvatting dat hier sprake is van desinformatie aan de Kamer?
- 16 Hoe definieert u het begrip «onvrije landen»? Hoe wordt de definitie van «onvrije landen» nader ingevuld, zoals aangekondigd op pagina 6 in de eerdere brief van de Ministers van Justitie en Veiligheid en SZW?
- 17 Bent u voornemens te onderzoeken hoe Nederland zou kunnen voldoen aan de wederkerigheid op het gebied van afspraken over het bekend maken van financieringsstromen, die nodig is om tot afspraken met landen als Saoedi-Arabië en Koeweit te komen (zie de brief van de Ministers voor Rechtsbescherming en van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, pagina 3)?
- 18 Op welke termijn denkt u een (wets)voorstel waarmee geldstromen vanuit onvrije landen worden beperkt aan de Kamer te kunnen sturen?
- 19 Bent u het met de onderzoekers eens dat inzicht in buitenlandse financieringsstromen het vertrouwen tussen bronlanden en de Nederlandse overheid versterkt, garandeert dat de financiering aangewend wordt voor het legitieme doel en inlichtingendiensten helpt bij het monitoren van instellingen die met buitenlandse geldstromen worden gefinancierd? Zo nee, waarom niet? Zo ja, hoe heeft u uitvoering gegeven aan de aanbeveling van RAND om buitenlandse financiering te traceren?
- 20 Klopt de veronderstelling dat op dit moment sprake is van hooguit een gefragmenteerd inzicht in buitenlandse geldstromen vanuit onvrije landen met de bedoeling oneigenlijke invloed in Nederland uit te oefenen? Zo ja, hoe bent u voornemens adequater zicht te krijgen op deze buitenlandse financieringsstromen?
- 21 Welke risico's en/of nadelige gevolgen kan het openbaar maken van verkregen informatie van derde landen over financieringsstromen richting Nederland hebben?
- 22 Is de informatie die in 2016 en 2017 betreffende financiering van Golfstaten aan Nederlandse moskeeën op vertrouwelijke basis met de Kamer is gedeeld de volledige weergave van de informatie die het kabinet over deze financieringsverzoeken en -stromen op dat moment bezat? Kan een overzicht van alle met het Ministerie van Buitenlandse Zaken gedeelde informatie van 2010 tot heden uit Saoedi-Arabië, Koeweit en andere Golfstaten betreffende financieringsstromen, per land uitgesplitst, met de Kamer (vertrouwelijk) gedeeld worden?
- 23 Klopt het dat Saoedi-Arabië sinds 2015 geen betalingsverzoeken van religieuze instellingen in Nederland heeft gehonoreerd? Klopt het voorts dat Saoedi-Arabië sinds 2015 geen betalingsverzoeken van religieuze instellingen in Nederland heeft ontvangen?
- 24 Deelt Saoedi-Arabië ook niet-gehonoreerde betalingsverzoeken met Nederland? Zo ja, kunnen deze met de Kamer (vertrouwelijk) gedeeld worden?

- 25 Kunt u zich het nader antwoord van voormalig Ministers Koenders en Asscher herinneren op de schriftelijke vragen van de leden Sjoerdsma (D66), Azmani (VVD), Knops (CDA) en Karabulut (SP) d.d. 1 maart 2017, waarin werd gesteld dat de gesprekken met en in de Golflanden zijn geïntensiveerd en dat het «voorlopige resultaat van de geïntensiveerde dialoog met de Golflanden is dat de informatiepositie van Nederland over organisaties in de betreffende landen en over de toezichtprocedures is verbeterd»? Betekent dit dat Nederland over meer informatie over financieringsstromen uit de betreffende landen beschikt? Zo ja, waarom is deze informatie niet (vertrouwelijk) met de Kamer gedeeld, terwijl herhaaldelijk om transparantie over dergelijke financieringsstromen is gevraagd? Hoe verhoudt zich dit tot de antwoorden op nadere schriftelijke vragen d.d. 6 juli 2017, waarin uw voorgangers stelden dat deze informatie op vertrouwelijke basis met de Kamer gedeeld zal worden?
- 26 Heeft de door de voormalig Ministers van Buitenlandse Zaken en SZW geschetste geïntensiveerde dialoog met de Golflanden en de betere informatiepositie van Nederland (2017D03960) geleid tot informatieverstrekking vanuit de Verenigde Arabische Emiraten, Oman en Qatar over financieringsstromen aan en financieringsverzoeken van religieuze instellingen in Nederland? Zo ja, op welke momenten? Waarom is deze informatie niet met de Kamer gedeeld? Kan deze informatie alsnog vertrouwelijk gedeeld worden met de Kamer?
- 27 Klopt het dat de lijst met financieringsverzoeken van Nederlandse moskeeën aan Saoedi-Arabië over de periode 2010–2013 in september 2013 eenmalig op verzoek van het Ministerie van Sociale Zaken door het Ministerie van Buitenlandse Zaken is opgesteld? Zo ja, waarom stelde voormalig Minister Asscher tijdens het plenaire debat over de invloed van ultraorthodoxe moslims in moskeeën op 25 mei 2016 dat zijn ministerie niet op de hoogte werd gehouden van religieuze investeringen in Nederland, terwijl de betreffende lijst in 2013 in opdracht van zijn eigen ministerie was opgesteld?
- 28 Waarop is de mening van de Minister van Buitenlandse Zaken zoals verwoord in het Mondelinge Vragenuur van 24 april jl. gestoeld, dat wanneer de vertrouwelijkheid rondom de van Golfstaten verkregen informatie over financieringsstromen zou wegvallen, de informatiestroom van deze landen zou opdrogen? Hoe verhoudt deze uitspraak zich tot eerdere uitspraken van de voormalig Ministers Koenders en Asscher dat moet worden aangedrongen op meer transparantie over de herkomst van financiering (plenair debat, 25 mei 2016) en dat niet transparante financieringsstromen het risico vergroten van beïnvloeding (nader antwoord schriftelijke vragen, 1 maart 2017)? Hoe verhoudt zich deze uitspraak voorts tot het gegeven dat Saoedi-Arabië sinds 2015 geen informatie meer met Nederland gedeeld zou hebben?
- 29 Aan welke Golfstaten is door Nederland zelf gevraagd informatie te delen over financieringsstromen naar en -verzoeken van religieuze gebedshuizen? Op welk moment is dat gevraagd? Welke Golfstaten hebben hier wel of geen gehoor aan gegeven?
- 30 Op welke wijze is het kabinet voornemens de transparantie van financieringsstromen vanuit de Golfstaten naar Nederlandse moskeeën te vergroten? Is het kabinet bereid dergelijke informatie (vertrouwelijk) actief te delen met de Kamer? Zo ja, met welke frequentie? Zo nee, waarom niet?

- 31 Op 5 juli 2017 schreef voormalig Minister Asscher aan de Kamer dat in opdracht van het kabinet het Financieel Expertise Centrum (FEC) een project zou starten gericht op inzicht in en het tegengaan van ongewenste buitenlandse financiering. Klopt het dat het FEC al eerder aan het kabinet had aangegeven dat het niet zomaar onderzoek kon doen naar financiering die als «ongewenst» wordt gezien omdat een wettelijke basis ontbreekt? Zo ja, waarom schreef de voormalig Minister van SZW dit desondanks wel aan de Kamer?
- 32 Klopt het dat de gesprekken met vertegenwoordigers van Nederlandse moslimgemeenschappen over de totstandkoming van een convenant ter bevordering van de transparantie over buitenlandse financiering is stopgezet? Zo ja, kunt u toelichten waarom en wanneer deze gesprekken zijn stilgelegd? Waren deze gesprekken nog gaande toen voormalig Minister Asscher in antwoord op Kamervragen (d.d. 6 juli 2017) berichtte dat zijn ministerie op dat moment overleg voerde met vertegenwoordigers van moslimgemeenschappen betreffende het convenant? Klopt het dat al in 2016 niet alle koepelverenigingen van moskeeën voorstander van een dergelijk convenant waren? Zo ja, waarom scheef de voormalig Minister Asscher in zijn brief van 4 december 2016 (29614–56) desondanks dat alle koepelorganisaties de visie van het kabinet delen betreffende ongewenste financiering en vrijwillige afspraken hiertoe tussen overheid en de organisaties zouden worden vastgelegd in een convenant? In hoeverre onderschreven de betreffende koepelorganisaties deze weergave van het kabinet? Kunt u de correspondentie rondom de totstandkoming van deze Kamerbrief met de betreffende koepelorganisaties aan de Kamer doen toekomen?
- 33 Klopt het dat financiering vanuit zowel Koeweit als Saoedi-Arabië aan een moskee in Geleen op de lijsten met financiering uit deze landen in het bezit van het Ministerie van Buitenlandse Zaken voorkwam, maar dat deze informatie niet direct is gedeeld met de betreffende gemeente? Zo ja, waarom is dit niet gebeurd? Zo nee, kunt u de betreffende correspondentie tussen de gemeente en de rijksoverheid aan de Kamer doen toekomen? Klopt het dat het bestuur van de betreffende moskee in Geleen momenteel wordt vervolgd wegens witwassen, terrorismefinanciering en ronselen?
- 34 Klopt het dat financieringsstromen vanuit zowel Koeweit als Saoedi-Arabië aan moskeeën in Dordrecht, Den Haag, Zeist en Eindhoven op de lijst met financiering uit deze landen in het bezit van het Ministerie van Buitenlandse Zaken voorkwam, maar dat deze informatie niet direct is gedeeld met de betreffende gemeenten? Geldt dit voor meer gemeenten? Zo ja, welke en waarom is dit niet direct gedeeld? Zo nee, kunt u de betreffende correspondentie tussen de gemeenten en de rijksoverheid hierover aan de Kamer doen toekomen?
- 35 Op welke momenten is sinds 2010 door het Ministerie van SZW informatie over financieringsstromen tussen Nederlandse moskeeën en de Golfstaten met gemeenten gedeeld? Kunt u hiervan een overzicht aan de Kamer doen toekomen?
- 36 Waarom is pas in november 2017, nadat bleek dat journalisten gemeenten over financieringsstromen uit Golfstaten hadden benaderd, besloten informatie over buitenlandse financiering aan Nederlandse moskeeën actief te delen met de betreffende gemeenten? Waarom zijn deze gemeenten niet eerder actief geïnformeerd?

- 37 In de brief van 26 april 2016 van de Minister van SZW wordt gesteld dat de informatiedeling met gemeenten vanuit het ministerie verlaat op gang is gekomen. Hoe verhoudt zich dit tot eerdere uitspraken van voormalig Minister Asscher dat gemeenten gesteund worden door het rijk (Mondelinge Vragenuur, d.d. 27-09-2016) en dat zij regelmatig kritische gesprekken voeren met instellingen over buitenlandse financiering (antwoord schriftelijke vragen, d.d. 7 december 2016)? Waarop is die laatste stellingname gebaseerd?
- 38 Klopt het dat het Ministerie van Buitenlandse Zaken sinds 2010 door de ambassade van Saoedi-Arabië en 2013 door de ambassade van Koeweit op vrijwillige basis op de hoogte werd gehouden over financieringsverzoeken van Nederlandse religieuze instellingen? Welke acties heeft het Ministerie van Buitenlandse Zaken vervolgens naar aanleiding van deze gedeelde informatie ondernomen?
- 39 Klopt het dat van de ongeveer 450 islamitische organisaties in Nederland bijna 10% contact heeft met landen uit de Golfregio over financiering of daadwerkelijk vanuit die landen is gefinancierd? Op welke wijze wordt ontvangen geld uit de Golfstaten door Nederlandse moskeeën besteed?
- 40 Kunt u zich het antwoord op schriftelijke vragen van de leden Sjoerdsma en Karabulut (d.d. 7 juli 2017) van voormalig Ministers Asscher en Koenders herinneren, waarin gesteld werd dat sinds februari 2016 afspraken zijn gemaakt om informatie over financieringsstromen uit de Golfstaten ook met andere betrokken overheidsinstanties te delen, zoals de Nationaal Coördinator Terrorisme en Veiligheid, de Algemene Inlichtingen en Veiligheidsdienst en de Financial Intelligence Unit? Kunt u – zonder de inhoud prijs te geven – een overzicht geven op welke momenten deze afspraken sindsdien in de praktijk zijn gebracht en inderdaad informatie met de betrokken overheidsinstanties is gedeeld?
- 41 Klopt het dat in België de onderzoeksc commissie naar de aanslagen in Brussel eveneens onderzoek doet naar financieringsstromen tussen Saoedi-Arabië en moskeeën in België? Wat zijn hier de uitkomsten van? Welke initiatieven neemt de Belgische regering om dergelijke financieringsstromen te beperken, dan wel transparanter te maken? Klopt het dat de Belgische regering tot nieuwe afspraken hierover met de Saoedische autoriteiten is gekomen? Zo ja, welke zijn dat en bent u bereid eveneens in te zetten op dergelijke afspraken met uw Saoedische ambtsgenoot?